



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 124/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Igorom Ribárom, Halenárska 18A, Trnava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre v konaní vedenom pod ČVS: KRP-49/2-VYS-NR-2019, postupom Okresnej prokuratúry Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 380/19/4403 a postupom Krajskej prokuratúry v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 538/19/4400, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod ČVS: KRP-49/2-VYS-NR-2019, postupom Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 380/19/4403 a postupom Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 538/19/4400.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe príkazu na domovú prehliadku vydaného Okresným súdom Nitra bola 4. septembra 2019 vykonaná domová prehliadka v špecifikovanom byte, ktorý „obýva sťažovateľka“. Po doručení príkazu na domovú prehliadku sťažovateľka zistila, že je v texte príkazu označená ako podozrivá osoba, a z obsahu príkazu na domovú prehliadku tiež zistila, že «*Krajské riaditeľstvo v Nitre uznesením... zo dňa 07. 06. 2019 a následne uznesením... zo dňa 25. 06. 2019 začalo trestné stíhanie pre skutok špecifikovaný v samotnom texte príkazu, pričom konanie je vedené proti „doposiaľ nestotožnenej osobe [REDAKOVANÉ]“.* Pred vykonaním domovej prehliadky bola podozrivá poučená, že v nehnuteľnosti ktorú užíva bude vykonaná domová prehliadka z dôvodu podozrenia, že v danom byte sa majú nachádzať veci pre trestné v konanie v ktorom sa vyšetruje skutok z ktorého je podozrivá.».

3. Po vykonaní domovej prehliadky došlo tiež k vykonaniu prehliadky iných priestorov, a to prehliadky špecifikovaného motorového vozidla Volkswagen Beetle.

Sťažovateľka sa tiež dozvedela, že v čase vykonávania domovej prehliadky v špecifikovanom byte sa vykonala aj domová prehliadka v rodinnom dome jej matky, dôvod tejto domovej prehliadky bol identický ako dôvod vykonania domovej prehliadky bytu. O tejto domovej prehliadke sa dozvedela až po jej vykonaní a nemohla sa jej zúčastniť z dôvodu súčasného vykonávania oboch domových prehliadok.

4. Z textu príkazu na domovú prehliadku a faktického realizovania práv podozrivej vyplýva, že sťažovateľka mala procesné postavenie podozrivej. Sťažovateľka bola následne predvolaná na výsluch, ktorý sa mal uskutočniť 6. septembra 2019. V predvolaní na výsluch bola sťažovateľka označená ako svedkyňa: „*V rámci výsluchu bola podozrivá informovaná, že je v procesnom postavení svedka, pričom bola poučená o svojich právach ako svedok. Vyšetrovateľ konajúci vo veci bol informovaný, že osoba [REDAKOVANÉ] je vo veci podozrivou osobou, t. j. je osobou ktorá je konkrétne v rámci skutkovej vety vymedzená ako osoba dôvodne podozrivá z trestnej činnosti popísanej v skutkovej vete. Napriek tomu vyšetrovateľ vo veci zdôraznil, že podozrivá je len svedkom, a preto z daného dôvodu môže realizovať len svoje práva svedka, preto podozrivá nebola poučená o svojom práve nevypovedať, nebola informovaná o trestnej činnosti z ktorej je podozrivá, nebolo jej umožnená nahliadnuť do spisu atď.*“

5. Sťažovateľka 23. septembra 2019 podala dozorujúcej prokuratúre žiadosť o preskúmanie postupu krajského riaditeľstva. Okresná prokuratúra prípisom sp. zn. 1 Pv 380/19/4403 z 15. októbra 2019 sťažovateľke oznámila, že nebude konať o jej žiadosti o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), „*nakoľko podozrivá nie je legitimovaná na podanie žiadosti o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku.*“. Sťažovateľka sa proti postupu okresnej prokuratúry bránila podaním podnetu zo 14. novembra 2019 podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Krajská prokuratúra vo svojom prípise uviedla, že „*jej podanie nemôže považovať za žiadne z podaní upravených v Trestnom poriadku prípadne v osobitných zákonoch, pričom zdôraznila, že v zmysle § 31 ods. 5*

zákona 153/2001 Z. z. o prokuratúre nemôže preskúmať zákonnosť rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní.“.

6. Podľa sťažovateľky základná definícia svedka vychádza z toho, že ide o osobu odlišnú od obvineného alebo podozrivého. To znamená, že *«osoba, voči ktorej existuje dôvodné podozrenie, že mala spáchať trestný čin, nemôže byť súčasne svedkom vo „vlastnej trestnej veci,“ keďže by tým súčasne zastávala dve obsahovo odlišné, nezlučiteľné procesné postavenia. Na veci nič nemení ani skutočnosť, že trestný poriadok explicitne neupravuje procesné práva podozrivých nezadržaných osôb.»*. Vychádzajúc z uznesení o začatí trestného stíhania, je páchatel' *„explicitne označený, preto nie je možné vytvárať v konaní umelo dojem, že konanie je vedené voči neznámej osobe. Vychádzajúc už len z týchto zistení možno konštatovať, že osoba páchatel'a bola orgánom činným v trestnom konaní konkrétne známa už v čase začatia trestného konania (t. j. dňa 25. 6. 2019 a 07. 06. 2019). Stotožnenie podozrivej sa nestalo vykonaním iných procesných úkonov, a preto bolo potrebné bez meškania buď vznieť obvinenie podľa § 206 Tr. por. alebo odmietnuť trestné oznámenie.“*. Podľa sťažovateľky vyšetrovateľ už v čase začatia trestného stíhania disponoval dostatočnými informáciami na presné identifikovanie páchatel'a, keď jediným do úvahy prichádzajúcim je práve sťažovateľka. Účelom trestného stíhania vo veci je vykonávať procesne použiteľné úkony podľa Trestného poriadku smerujúce k zisteniu páchatel'a trestného činu a vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe okamžite, ako to je možné. Po nezameniteľnej identifikácii osoby páchatel'a nemožno vykonávať ďalšie konanie bez vznesenia obvinenia, keďže by túto osobu zbavil možnosti uplatňovať jej procesné práva ako obvineného, resp. podozrivého podľa Trestného poriadku. V tomto smere sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 13/2015 z 26. marca 2015 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

7. V kontexte postupu okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry sa vynára otázka, že v zmysle § 210 Trestného poriadku podozrivé osoby nepatria explicitne medzi aktívne legitimované subjekty na podanie žiadosti o preskúmanie postupu policajta. Takýto výklad vyplýva napr. z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) sp. zn. 3 Sžz 2/2009 (R 84/2011). V zmysle zásady ústavne konformného výkladu vyjadrenej v čl. 152 ods. 4 ústavy, ktorý je záväzný aj pre orgány činné v trestnom konaní, je prípustné vykladať extenzívne okruh legitimovaných osôb na podanie žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku. K obdobnému záveru možno dôjsť eurokonformným výkladom § 210 Trestného poriadku, vychádzajúc z čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (ďalej len „smernica 2012/13/EÚ“). Okresná prokuratúra a ani krajská prokuratúra sa s touto argumentáciou nijako nevysporiadali. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžz 2/2009 vyplýva, že ak koná príslušník Policajného zboru ako orgán činný v trestnom konaní, jeho procesný postup sa spravuje Trestným poriadkom, preto vady v jeho procesnom postupe možno preskúmať iba podľa Trestného poriadku, a nie prípadne v správnom súdnictve. Prijatím výkladu § 210 Trestného poriadku, ktorý realizovala okresná prokuratúra, resp. krajská prokuratúra, by vznikol stav, keď by neexistoval orgán, ktorý by preskúmal uvedený zásah do práv sťažovateľky. Vychádzajúc z čl. 6 a čl. 7 smernice 2012/13/EÚ, podozrivá osoba má právo, aby jej boli poskytnuté informácie o trestnom čine, zo spáchania ktorého je podozrivá, a pritom podozrivej osobe sa garantuje prístup aspoň k všetkým dôkazom, ktoré majú v držbe príslušné orgány, svedčiacim v prospech či neprospech týchto osôb, aby sa zaručilo spravodlivé súdne konanie a príprava obhajoby. Predmetná smernica 2012/13/EÚ zjavne nebola transponovaná Slovenskou republikou úplne, keďže práva, ktoré priznáva podozrivým osobám, Trestný poriadok priznáva len obvineným: *„V danom prípade tak nastáva priamy účinok smerníc v tom rozsahu, v akom nebola transpozícia uskutočnená.“*

8. Vo veci sťažovateľky došlo k zneužitiu inštitútu začatia trestného stíhania smerujúceho proti osobám formálne nestíhaným, ale materiálne áno, a to tým, že *„je nezameniteľným spôsobom identifikovaná v uznesení o začatia trestného stíhania vo veci ako páchatel trestného činu, je možné upozorniť aj na osobitý zásah do práv sťažovateľky chránených v zmysle čl. 8 Dohovoru... či čl. 19 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky. V zmysle daných ústavných práv je chránené tiež súkromie sťažovateľky. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné postupovať tak, aby do práva na súkromie osôb nezasahovali viac a neprimerane dlhšie, ako to je nevyhnutné v právnom štáte... Na základe vyššie špecifikovaného príkazu na prehliadku iných priestorov a pozemku zo dňa 3. 9. 2019*

a príkazu na domovu prehliadku 27. 8. 2019, došlo evidentne do zásahu práva sťažovateľky na súkromie.“. Zásah do práva sťažovateľky na súkromie nespĺňa kritériá legality, legitimacy ani proporcionality.

9. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Postupom Krajského riaditeľstva policajného zboru v Nitre v konaní ČVS:KRP-49/2-VYS-NR-2019, postupom Prokuratúry Slovenskej republiky, konkrétne postupom Okresnej prokuratúry v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 380/19/4403, Krajskej prokuratúry v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 538/19/4400 boli porušené základné práva sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 , čl. 19 ods.2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 Dohovoru...

II. Sťažovateľke sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 5.000 €, ktoré sú Krajské riaditeľstvo policajného zboru v Nitre, Okresná prokuratúra v Nitre a Krajská prokuratúra v Nitre povinné zaplatiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

III. Krajské riaditeľstvo policajného zboru v Nitre, Okresná prokuratúra v Nitre a Krajská prokuratúra v Nitre sú povinné uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 375,24 € spoločne a nerozdielne na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Ribára, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

15. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov alebo iného orgánu verejnej moci nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu alebo iného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom alebo iným orgánom verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov alebo iných orgánov verejnej moci môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom alebo iným orgánom verejnej moci by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

16. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu alebo iného orgánu verejnej moci, ktorý je v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

17. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

18. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

21. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

24. Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie (odsek 1).

Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných (odsek 2).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

25. Z ústavnej sťažnosti vyplýva námietka sťažovateľky, podľa ktorej krajské riaditeľstvo vedie trestné stíhanie vo veci, hoci z materiálneho hľadiska vedie trestné stíhanie proti jej osobe bez vznesenia obvinenia, keďže v uznesení o začatí trestného stíhania je ako podozrivá identifikovaná menom a priezviskom. Podľa sťažovateľky

z uvedeného je zrejmé, že bol dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, preto orgány činné v trestnom konaní mali vzniesť obvinenie podľa § 206 Trestného poriadku. Tým, že okresná prokuratúra a krajská prokuratúra sa odmietli zaoberať žiadosťou sťažovateľky podľa § 210 Trestného poriadku, nepriznali jej ako podozrivej práva, ktoré jej priznáva smernica 2012/13/EÚ.

26. V prerokúvanom prípade z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že predmetná trestná vec sa nachádza v štádiu prípravného konania s tým, že uzneseniami zo 7. júna 2019 a z 25. júna 2019 bolo začaté trestné stíhanie „vo veci“ a stíhaných skutkov sa mala dopustiť „*doposiaľ nestotožnená osoba vystupujúca pod menom [REDAKOVANÉ] ako zamestnankyňa [REDAKOVANÉ]*“.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie (II. ÚS 386/2019), v ktorom uviedol, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

28. Aj z uvedeného hľadiska neobstojí argumentácia sťažovateľky, ktorá vidí porušenie ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru v tom, že krajské riaditeľstvo začalo trestné stíhanie „vo veci“, hoci v opise skutkovej vety identifikovalo dosiaľ nestotožnenú osobu ako páchatel'a, ktorú označilo menom a priezviskom totožným, ako má sťažovateľka. V tomto štádiu trestného konania ústavný súd nie je v zásade oprávnený vstupovať do jeho priebehu a hodnotiť napr. to, či je zo zistených skutočností po začatí trestného stíhania daný dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba,

a či tým boli splnené podmienky pre vydanie uznesenia o vznesení obvinenia (§ 206 Trestného poriadku). Ani po zadovážení vyšetrovacieho spisu by ústavný súd nebol oprávnený prehodnocovať takýto záver orgánov činných v trestnom konaní, pretože okrem iného by takýto postup viedol k popretiu právomoci napr. dozorujúceho prokurátora vykonávať dohľad v trestnom konaní. K porušeniu označených práv sťažovateľky nemohlo dôjsť ani tým, že v danom štádiu trestného konania nemohla ako osoba, proti ktorej nebolo vznesené obvinenie, uplatniť inštitút podľa § 210 Trestného poriadku. Z týchto hľadísk je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky považovať za zjavne neopodstatnenú.

29. Nemožno akceptovať ani odkaz sťažovateľky na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 13/2015, v ktorom tento súd sformuloval právny záver o neprípustnosti tzv. materiálneho obvinenia podozrivého pri absencii formálne vzneseného obvinenia proti nemu. V prvom rade je potrebné poukázať, že uvedený záver Krajský súd v Bratislave sformuloval v štádiu po podaní obžaloby na súde a po rozhodnutí o odmietnutí tejto obžaloby. V uvedenom prípade bolo rozhodujúce vykonanie výsluchu maloletej pred vznesením obvinenia podozrivému a tento dôkaz bol ťažiskový, resp. kardinálny pre celý reťazec naň nadväzujúcich dôkazov. V aktuálne prerokúvanom prípade je trestné konanie v počiatočnom štádiu a javí sa, že na vykonané domové prehliadky a prehliadku iných priestorov bude nadväzovať vykonanie ďalších dôkazov, na základe ktorých orgány činné v trestnom konaní zvolia príslušný postup.

30. Okresná prokuratúra v prípise z 15. októbra 2019 uviedla, že vzhľadom na to, že sťažovateľka „*v tomto trestnom stíhaní nevystupuje v procesnom postavení obvinenej, poškodenej ani zúčastnenej osoby, nie je legitimovaná na podanie žiadosti o preskúmanie postupu policajta v zmysle § 210 Trestného poriadku.*“. Krajská prokuratúra v prípise z 22. novembra 2019 uviedla, že podanie sťažovateľky „*nie je možné považovať za žiadne z podaní upravených v Trestnom poriadku ani v osobitnom zákone.*“. Poukázala tiež na § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre, podľa ktorého sa postupom podľa tohto zákona nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania

podľa Trestného poriadku. Právne závery okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry ústavný súd nepovažuje za arbitrárne a ani za zjavne neodôvodnené. Aj z týchto hľadísk je ústavná sťažnosť sťažovateľky zjavne neopodstatnená.

31. Skutočnosť, že v danom štádiu trestného konania – ktoré sa vedie „vo veci“, a nie proti konkrétnej osobe ako obvinenej – sa vykonala domová prehliadka v špecifikovanom byte, resp. prehliadka iných priestorov, sama osebe nemôže viesť k ústavnej neakceptovateľnosti takéhoto postupu orgánov činných v trestnom konaní, preto na tomto základe nemožno v prerokúvanej veci uvažovať o porušení práva sťažovateľky podľa čl. 8 dohovoru, resp. základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy. V prerokúvanom prípade nebola obmedzená osobná sloboda sťažovateľky, preto nemožno dospieť k záveru o porušení práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru.

32. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že došlo k porušeniu ustanovení smernice 2012/13/EÚ, keďže jej ako podozrivej nebolo umožnené napr. nahliadnuť do spisu, je potrebné pripustiť, že predmetná smernica priznáva konkrétne práva aj podozrivým osobám. Súčasne je však nevyhnutné zdôrazniť, že časový rámec na uplatnenie niektorých čiastkových práv (napr. na poskytnutie informácie o trestnom čine, zo spáchania ktorého je osoba podozrivá, alebo na prístup k dôkazom) je daný materiálne – napr. informácie sa poskytnú bezodkladne v takom rozsahu, aký je potrebný na zaručenie spravodlivého konania a účinné uplatnenie práva na obhajobu (čl. 6 ods. 1 smernice 2012/13/EÚ), najneskôr pri podaní obžaloby (čl. 6 ods. 3 smernice 2012/13/EÚ), prístup k materiálom sa poskytne včas, aby sa tým umožnilo účinné uplatnenie práva na obhajobu (čl. 7 ods. 3 smernice 2012/13/EÚ). Obdobne prístup k určitým materiálom možno za špecifikovaných podmienok odmietnuť (porovnaj čl. 7 ods. 4 smernice 2012/13/EÚ). Vychádzajúc zo skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti a štádia trestného konania tak, ako ho sťažovateľka opisuje v ústavnej sťažnosti, sa nejaví, že by došlo k zmareniu účinnej realizácie práv garantovaných v smernici 2012/13/EÚ sťažovateľkou v predmetnom trestnom konaní. Nemožnosť vykonať tieto práva v určitom (počiatočnom) štádiu trestného konania nemôže automaticky viesť k záveru o ich porušení orgánmi činnými v trestnom konaní.

33. Vychádzajúc zo všetkých uvedených skutočností, ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

34. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu